

"Dünyada sana âit çok emirler vardır. Amma ne mahiyetlerinden ve ne âkıbetlerinden haberin olmuyor..." devamıyla izah eder misiniz?

"İ'lem Eyyühe'l-Azîz! Dünyada sana âit çok emirler vardır. Amma ne mahiyetlerinden ve ne âkıbetlerinden haberin olmuyor.

Biri, cesettir. Evet, cesedin genç iken lâtif, zarîf ve güzel gül çiçeğine benzerse de, ihtiyarlığında kuru ve uyuşmuş kış çiçeğine benzer ve tahavvül eder.

Biri de, hayat ve hayvaniyettir. Bunun da sonu ölüm ve zevaldır.

Biri de, insanıyettir. Bu ise, zeval ve beka arasında mütereddittir. Dâim-i Bâkînin zikri ile muhafazası lâzımdır.

Biri de ömür ve yaşayıştır. Bunun da hududu tâyin edilmiştir. Ne ileri ve ne de geri bir adım atılamaz. Bunun için elem çekme, mahzun olma. Tahammülünden âciz, tâkatinden hâriç olduğun tûl-i emel yükünü yüklenme!

Biri de, vücuttur. Vücut zâten senin mülkün değildir. Onun mâliki ancak Mâlikü'l-Mülktür. Ve senden daha ziyade senin vücuduna şefkatlidir. Binaenaleyh, Mâlik-i Hakikînin daire-i emrinden hâriç o vücuda karıştığın zaman zarar vermiş olursun. (Ümitsizliği intaç eden hırs gibi.)

Biri de, belâ ve musibetlerdir. Bunlar zâildir, devamları yoktur. Zevalleri düşünülrse, zıtları zihne gelir, lezzet verir.

Biri de, sen burada misafirsin ve buradan da diğer bir yere gideceksin. Misafir olan kimse, beraberce getiremediği bir şeye kalbini bağlamaz. Bu menzilden ayrıldığı gibi, bu şehirden de çıkacaksın. Ve kezâ, bu fâni dünyadan da çıkacaksın. Öyle ise, aziz olarak çıkmaya çalış. Vücudunu Mûcidine feda et. Mukabilinde büyük bir fiyat alacaksın. Çünkü, fedâ etmediğin takdirde, ya bâd-ı hevâ zâil olur, gider; veya O'nun malı olduğundan yine O'na rücû eder.

Eğer vücuduna îtimad edersen, ademe düşersin. Çünkü ancak vücudun terkiyle vücut bulunabilir. Ve kezâ, vücuduna kıymet vermek fikrinde isen, o vücuttan senin elinde ancak bir nokta kalabilir. Bütün vücudun cihat-ı erbaasiyle ademler içerisinde kalır. Amma, o noktayı da elinden atarsan vücudun tam mânâsıyla nurlar içinde kalır.

Biri de, dünyanın lezzetleridir. Bu ise, kismete bağlıdır. Talebinde kalâka düşer. Ve sür'at-i zevali îtibariyle akli başında olan onları kalbine alıp kıymet vermez.

Dünyanın âkıbeti ne olursa olsun, lezâizi terketmek evlâdır. Çünkü, âkıbetin ya saadettir, saadet ise şu fâni lezâizin terkiyle olur. Veya şekavettir. Ölüm ve idam intizarında bulunan bir adam, sehpanın tezyin ve süslendirilmesinden zevk ve lezzet alabilir mi?

Dünyasının âkıbetini küfür sâikasıyla adem-i mutlak olduğunu tevehhüm eden adam için de, terk-i lezâiz evlâdır. Çünkü, o lezâizin zevaliyle vukua gelen hususî ve mukayyed ademlerden adem-i mutlakın elîm elemleri her dakikada hissediliyor. Bu gibi lezzetler, o elemlere galebe edemez."

Dersin başında bize ait birçok emirler olduğu beyan ediliyor ve bunlar üzerinde çok önemli tespitler yapılıyor.

Emir; kanun, buyruk, iş gibi manalara geliyor. Dersin devamında emir olarak sunulan "ceset, hayat, insaniyet, vücûd, belâ ve musibetler" gibi maddelere baktığımızda burada emir kelimesinin buyruk manasında değil, iş, hadise, mesele manasında kullanıldığı anlaşılıyor.

Mahiyet; bir şeyin ne olduğu, akıbet ise o şeyin sonunun ne olacağı demektir.

"Ceset, hayat ve hayvaniyet, insaniyet."

Nurlarda insanın üç ayrı yönü olarak nebatiyet, hayvaniyet ve insaniyet cihetleri nazara veriliyor. Bu cümlede geçen ceset kelimesini insanın nebati ciheti olarak anlamamanın doğru olacağını düşünüyorum. İnsan cesedinin ilk tohumu da tıpkı bir bitkinin toprağa ekilmesi gibi, ana rahmine düşüyor, orada rahim duvarına yapışarak büyümeye başlıyor. Dokuz ay sürecek olan bu terakki yolculuğunun yaklaşık dördüncü ayında bedene ruh ilka ediliyor. Böylece, hayat ve hayvaniyet dönemi başlamış olur. İnsanlık dönemi ise o dünya yolcusunun düşünme ve tefekkür etme noktasına gelmesiyle başlar.

İnsan sadece cismini beslemeye çalıştığı takdirde hükmen bitki makamında kalmış demektir. Hayvaniyet; yeme, içme, görme, işitme, yürüme, çoğalma cihetleridir. Bir insan ömür sermayesini ve insaniyet nimetini sadece bu ve benzeri sahalarda kullandığı takdirde de hükmen hayvan makamında kalır.

Doğru düşünmeyle insaniyet şerefi kendini gösterir ve bu doğru düşünce onu Üstadımızın ifadesiyle “insaniyet-i kübra olan İslâmiyet”le şerefendirir. Aksi halde, yanlış fikirler, bozuk hayat düzeni, batıl itikatlardan insanı, hayvandan daha aşağı düşürebilir.

“Onlar hayvanlar gibidirler, belki yolca onlardan daha da şaşkınlırlar.” Furkan Sûresi, 44

İnsaniyetin “zeval ve beka arasında mütereddit” olması, bu dersi vermektedir. Yâni, bu büyük sermaye yerinde kullanılırsa beka bulur, ahirette de ebediyen bu büyük nimetten istifade edilir. Aksi halde, zevale gider ve insanlık mahiyeti hayvandan daha aşağı bir dereceye düşer.

İnsan, kendini misâfir bilmekle ve kendi varlığını ve ona takılmış bulunan maddi ve manevi cihazlarını birer emanet olarak görmekle bunları Allah’ın razı olduğu gibi kullanır. Böylece “vücûdunu Mucidine feda” etmiş olarak, bu dünya hayatını izzetle tamamlar ve ahirette azizlerin diyarı olan cennete gider.

“Vücûdunu mucidine feda et.” cümlesinin Altıncı Söz’le yakın ilgisi var. Bildiğiniz gibi o Söz şu ayet-i kerîmenin manevi bir tefsiridir: “Muhakkak, Allah, müminlerden nefislerini ve mallarını cennet mukabilinde satın aldı.” Tevbe Sûresi, 111

Vücut, varlık demektir ve insanın varlığı denilince öncelikle beden ve ruh akla gelir; nefis, bu ikisini birlikte ifade eder. Bundan sonra insanın dünyevi serveti, malı, makamı gelir, bunlar da varlık kavramı içine dahildir. Bütün bu varlıkları mucidine feda etmek, ayet-i kerîmenin verdiği derse göre, bunları Allah’a satmak, O’nun rızası dairesinde kullanmak demektir. Böylece insan vücûdunu mucidine feda etmiş olur ve ayetin haber verdiği gibi karşılığında cennet hayatını satın alır.

Satma meselesine bir tek örnek vermekle yetinelim:

Konuşmanın Allah’a satılması, bu büyük imkânın daima doğru konuşmak, insanlara doğruyu ve güzeli tavsiye etmek gibi hayırlı işlerde kullanılmasıdır. Bunun kârı ise dünyada insanların sevgisini ve hürmetini kazanmak, ahirette de cennete vasıl olmaktır. Bu iki kâr da bizim içindir.

“Vücûdun terkiyle vücut bulmak.”

Vücûdun terki, onu kalben terk etmek, kendini kendine malik saymamak, kendisinin müstakil bir varlık değil ancak Allah’ın kulu olduğunu bilmekle olur. Böylece insan, “Malikiyet davasından vazgeç, mülkü malikine teslim et.” emrine uyar ve ebedî bir vücut kazanır.

“Ve kezâ, vücûduna kıymet vermek fikrinde isen, o vücûddan senin elinde ancak bir nokta kalabilir.”

“Bir nokta” bizim cüzi irademizdir; zaman olarak düşündüğümüzde de içinde bulunduğumuz andır.

İnsan o bir nokta ile, meselâ, hayırlı bir işe meylederek iradesini hayırda kullanmaya yöneldi mi, bundan ötesine hep Allah yaratmaktadır. Ne iç organlarımızı biz çalıştırıyoruz, ne hücrelerimizi bir yeniliyoruz, ne kanımızı biz deveren ettiriyoruz, ne de haricimizdeki âlemin tanziminde bir hissemiz var. Kâinat da, insan bedeni de hep İlâhî iradeyle yaratılmışlar ve yine o iradeyle görevlerini sürdürmekte. Bizim elimizdeki tek yetki, o nokta kadar cüzi irademizi hayra yahut şerre yönlendirmemizdir.

“O noktayı da elinden atarsan” ifadesiyle, cüzi irademizi tamamen Allah’ın razı olduğu işlere yönlendirmemiz istenmektedir. Böyle yapan insan, kendi şahsi isteğini, hevesini, nefsinin arzusunu bir yana atmış olur “vücûdu tam manasıyla nurlar içinde kalır.” Zira, Allah’ın rızası dairesinde görülen bütün işler nurludur.

Her organımız, her hücremiz kendine muhsus ibâdetiyle meşguldür ve Rabbini tesbih üzeredir. O nurlu faaliyetleri karartmak isteyen iki büyük düşman vardır Nefis ve şeytan. İradesini bu iki daşmandan kurtaran insanın varlığı tamamen nurlar içinde kalmış olur.

Yirmi Üçüncü Söz’de insanın cüzi iradesinden vaz geçip İlâhî iradeye tabi olması cep fenerini yere vurup kırması şeklinde dile getirilmiştir. O fenerin kırılmasıyla her taraf güneşin ışığıyla dolmuştur.

“Güyâ onun kırılması, dünyayı ışıklandıran büyük bir elektrik lâmbasının düğmesine dokundum gibi, birden o zulûmât boşandı. Her taraf o lâmbanın nuru ile doldu; her şeyin hakikatini gösterdi.”